

Fagopplæring på nye felt

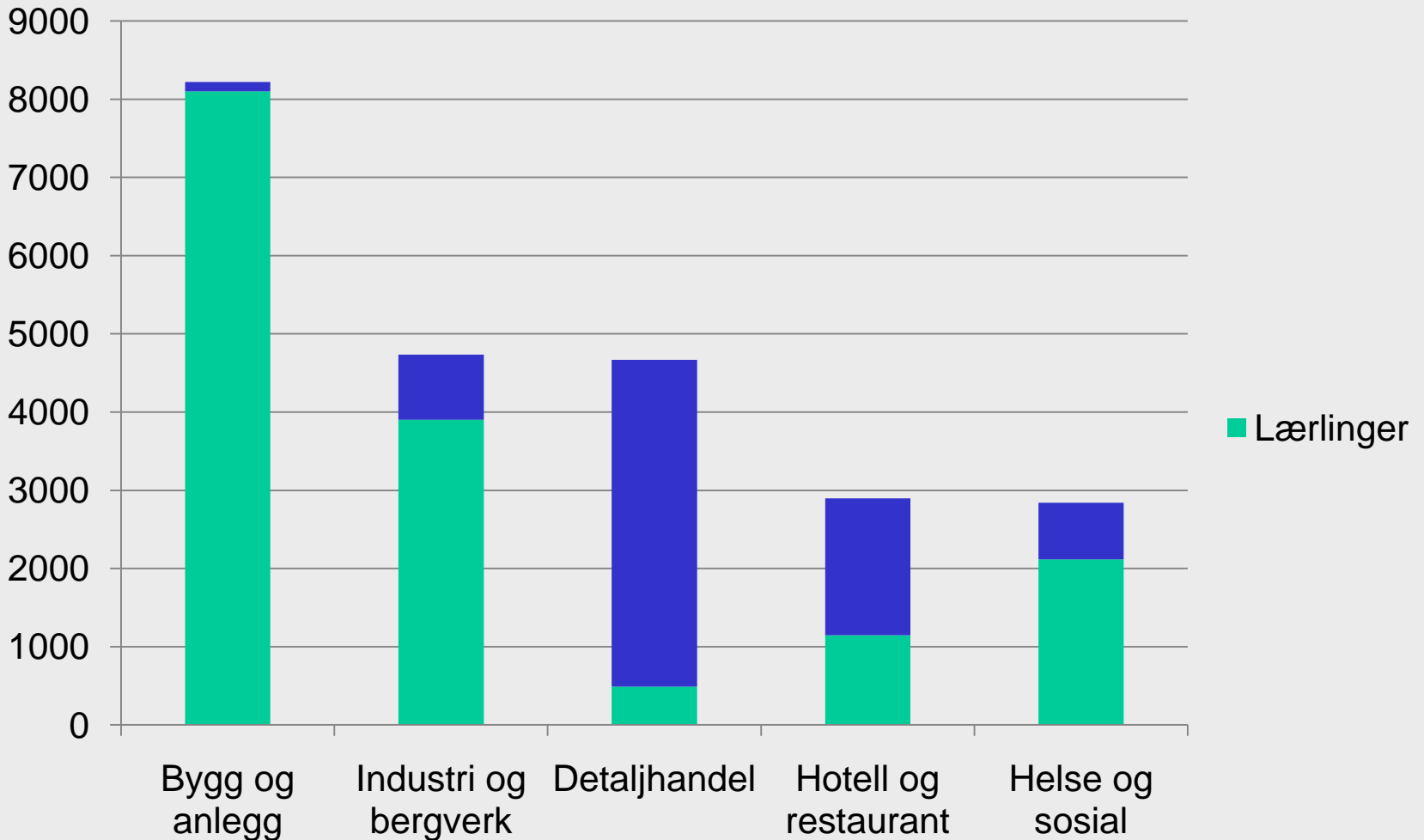
En kartlegging av virksomheters holdning til nyere fag i tjenesteytende virksomhet

Fafo-seminar 7.mai 2010

Nye fag i tjenesteytende virksomhet

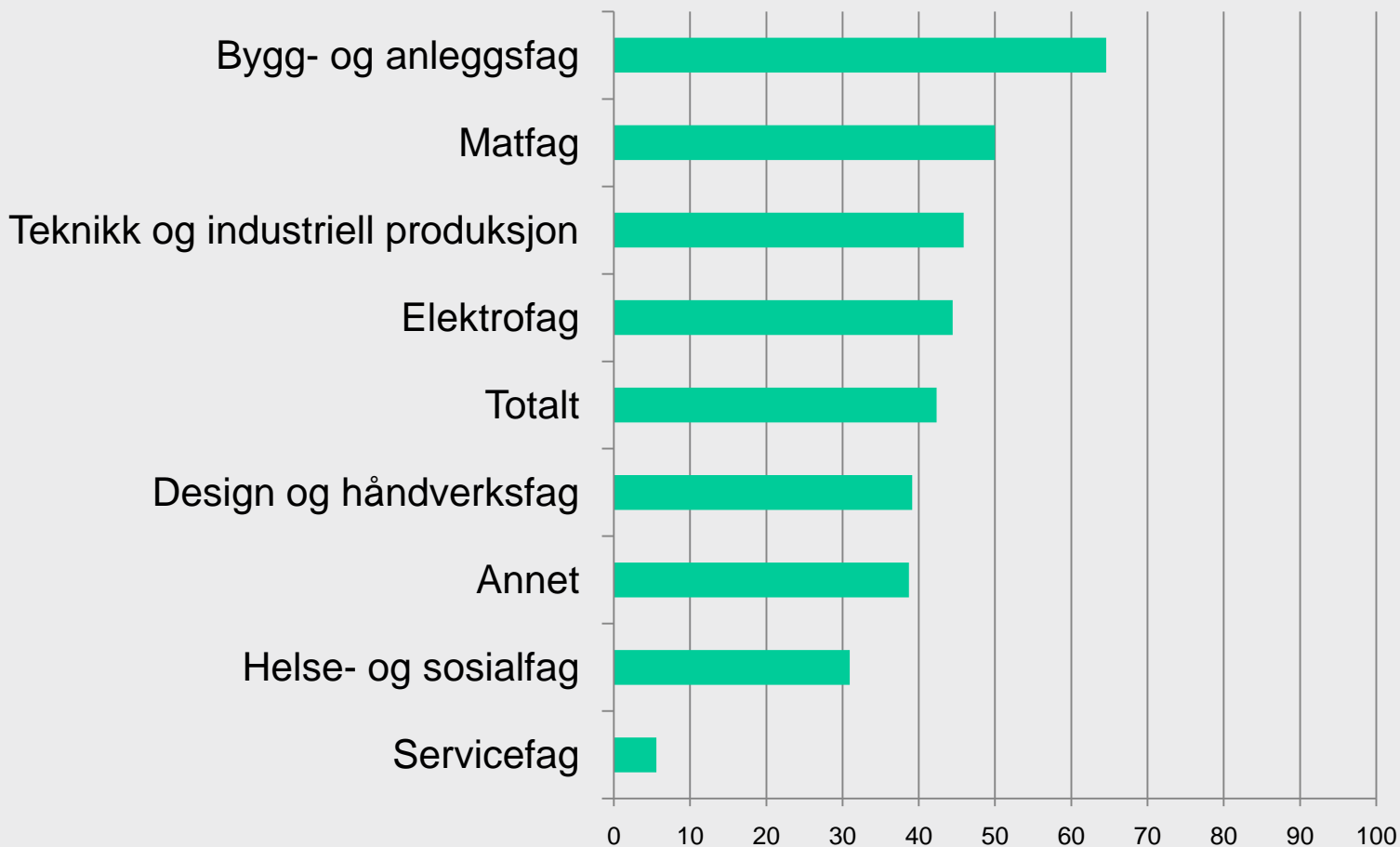
- Fagopplæring – tradisjonelt i håndverksfagene, etter hvert også i industrien
- Reform 94 – fagopplæring og lærlingordning integrert i utdanningssystemet. 2+2-modellen hovedmodell i yrkesfagene
- Etablering av nye lærefag i nye sektorer i arbeidslivet
- Hvordan går det med de nye fagene? Har de funnet sin plass?
- Er fagopplæringen og lærlingordningen en vanlig vei inn i arbeidslivet?

Lærlinger blant sysselsatte 15-19-åringer

Vanlig at andre med samme type jobb har samme fagbrev som en selv

Kilde: Hagen, Nyen og Nadim 2009

Ulike typer arbeidsmarkeder gir ulike vilkår for fagopplæringen

- Bransje- eller yrkesbaserte arbeidsmarkeder – dokumenterte ferdigheter på et visst nivå en forutsetning for å gå inn i et yrke – gode vilkår for fagopplæring
- Interne arbeidsmarkeder – nyansatte rekrutteres inn nederst i stillingshierarkiet, kvalifiseres gjennom intern opplæring – kan gi et potensial for fagopplæring
- Eksterne eller åpne arbeidsmarkeder – utdanning tillegges liten vekt ved rekruttering, muligheten for videre avansement begrenset – gir dårlige vilkår for fagopplæring
- OBS: ikke statiske kategorier – endres over tid

Virksomhetenes holdninger til faglært kompetanse i fem utvalgte fag

- Fem fag:
  - Kontor- og administrasjonsfaget
  - Salgsfaget
  - IKT-servicefaget
  - Helsearbeiderfaget
  - Logistikkfaget
- Avgrensning: ser kun på virksomhetssiden (etterspørselen etter faglært kompetanse)

Fagene skal etableres i ulike typer arbeidsmarkeder

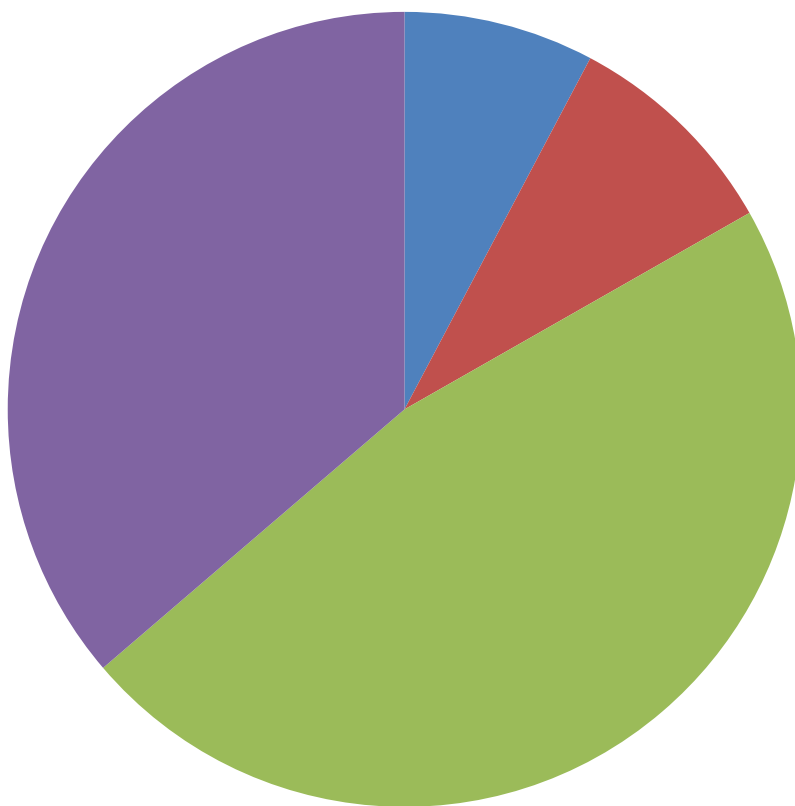
- Helsearbeiderfaget – yrkesbasert arbeidsmarked
- Salg, logistikk og delvis kontor- og administrasjon – kombinasjon av interne og åpne arbeidsmarkeder
- IKT-service – krever kompetanse, kvalifisering både gjennom formell kompetanse og internopplæring

Datagrunnlag

- Survey/kvantitativ undersøkelse:
  - 554 virksomheter
  - 57 virksomheter innen helse, pleie og omsorg
- Supplert med noen få personlige intervju
  - I ni virksomheter

Hvem gjør slike jobber i dag?

Kontor og adm

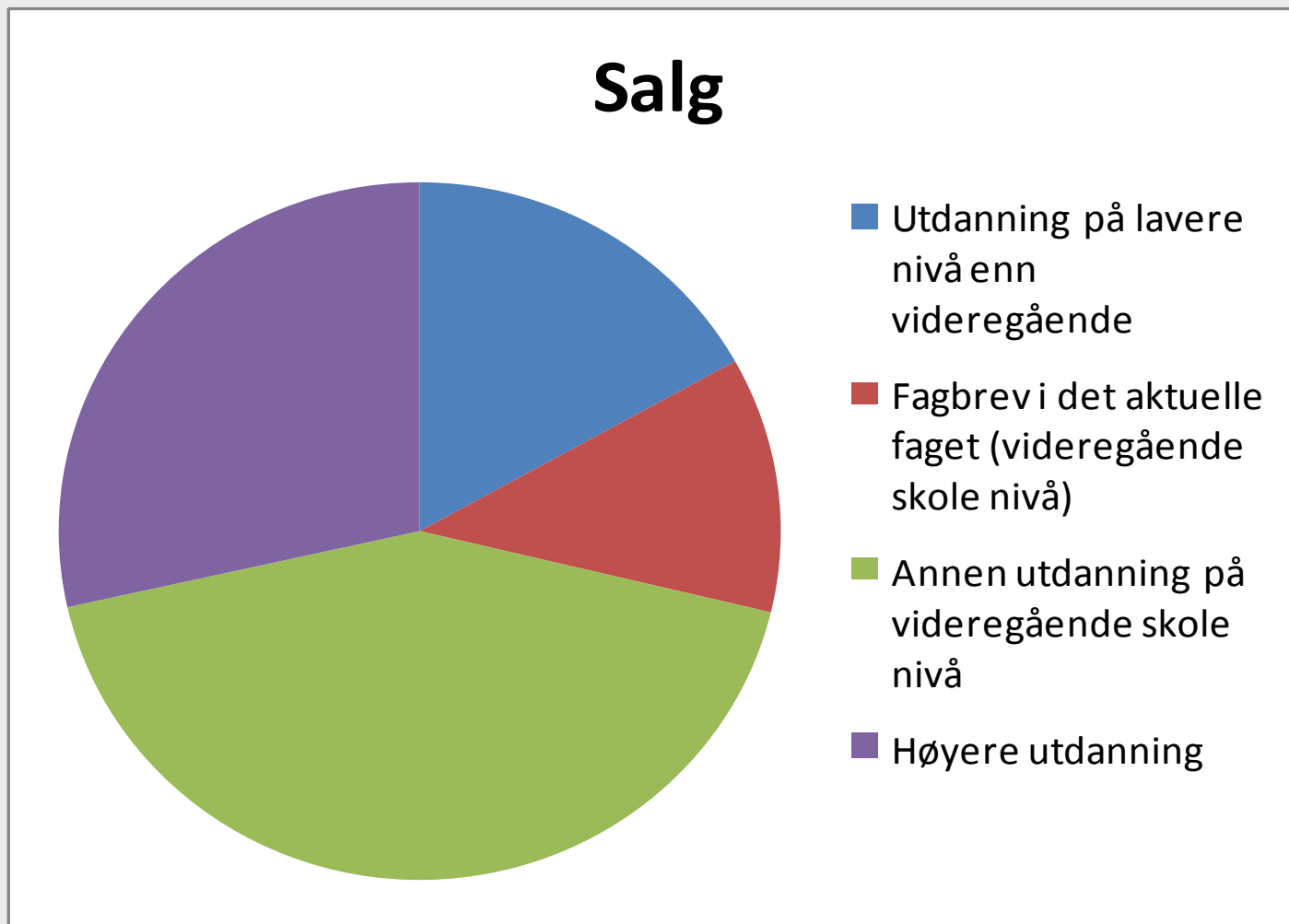
■ Utdanning på lavere nivå enn videregående

■ Fagbrev i det aktuelle faget (videregående skole nivå)

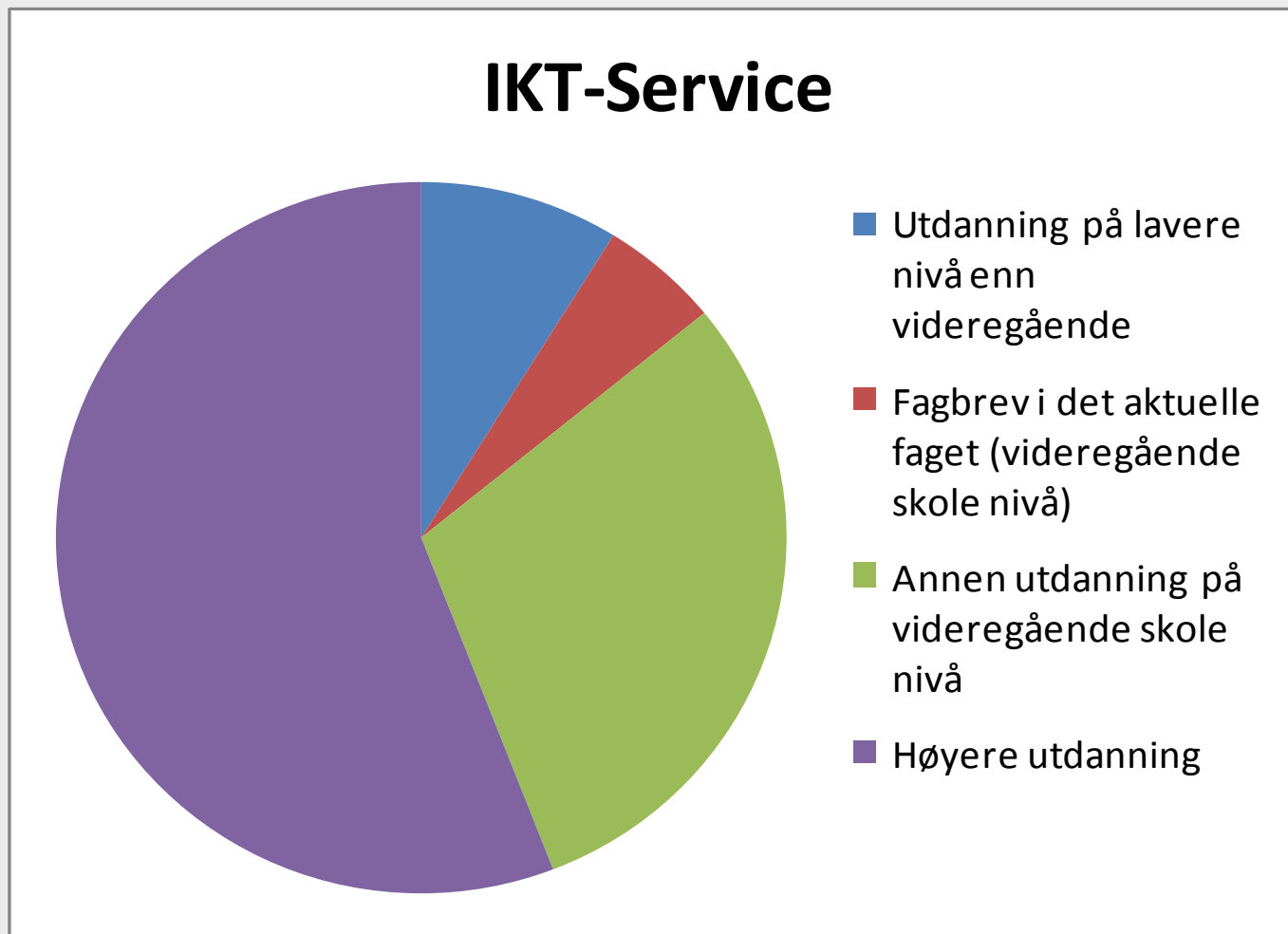
■ Annen utdanning på videregående skole nivå

■ Høyere utdanning

Hvem gjør slike jobber i dag?

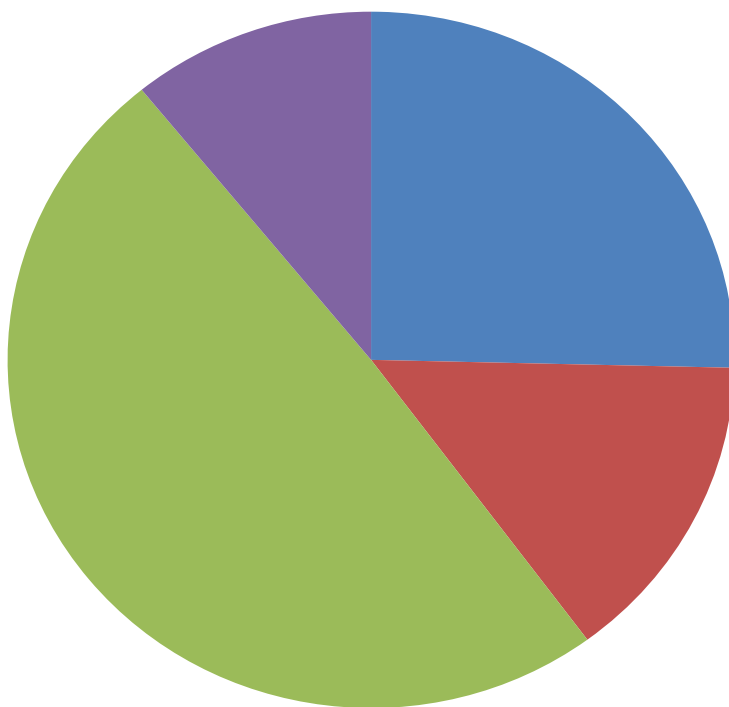

Hvem gjør slike jobber i dag?

Hvem gjør slike jobber i dag?

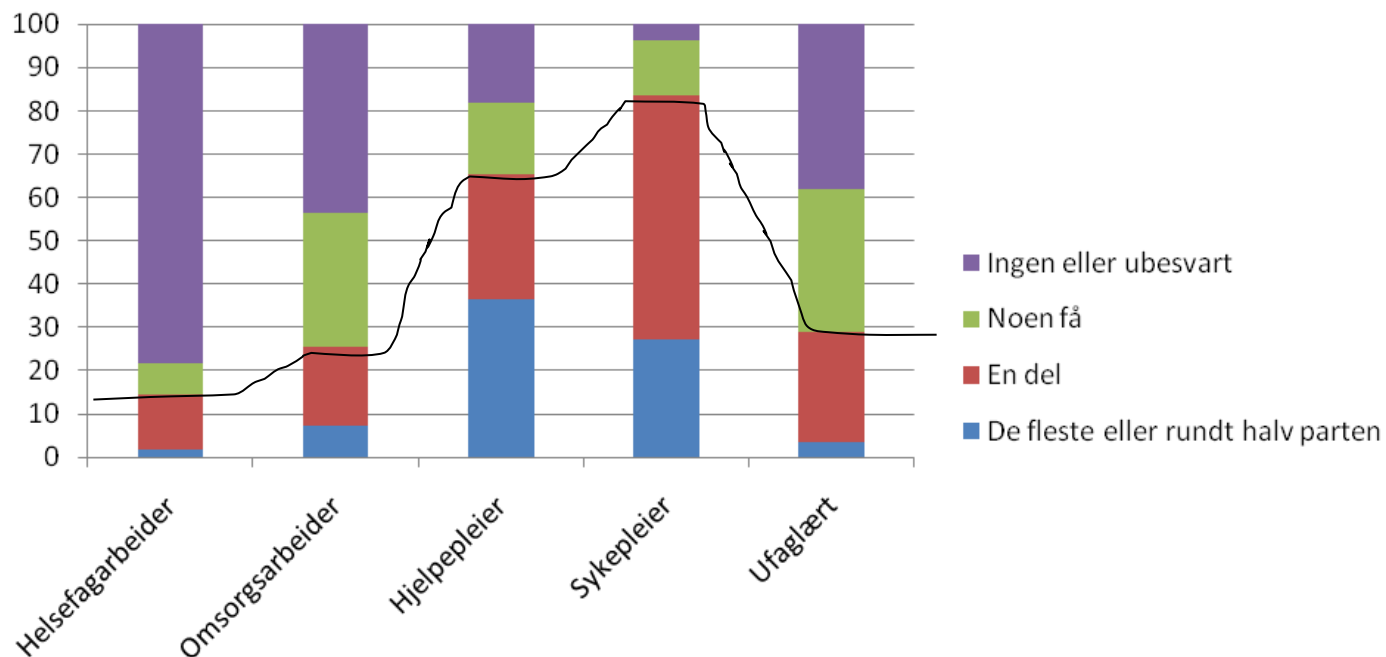
Logistikk

- Utdanning på lavere nivå enn videregående
- Fagbrev i det aktuelle faget (videregående skole nivå)
- Annen utdanning på videregående skole nivå
- Høyere utdanning

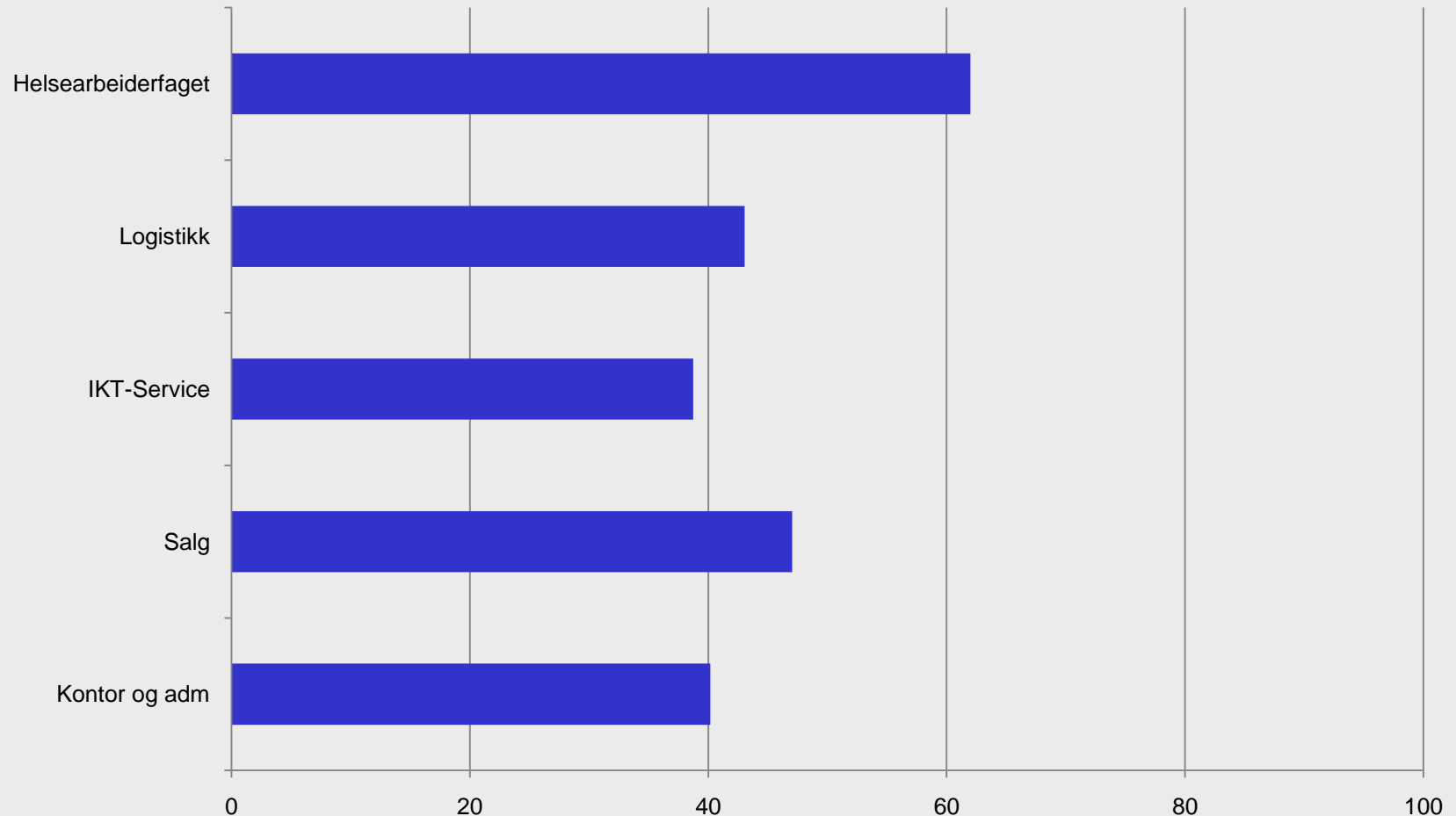
Hvem gjør slike jobber i dag?

Hvor mange som jobber med helse, pleie eller omsorgsoppgaver i virksomheten er.....? Andel virksomheter.

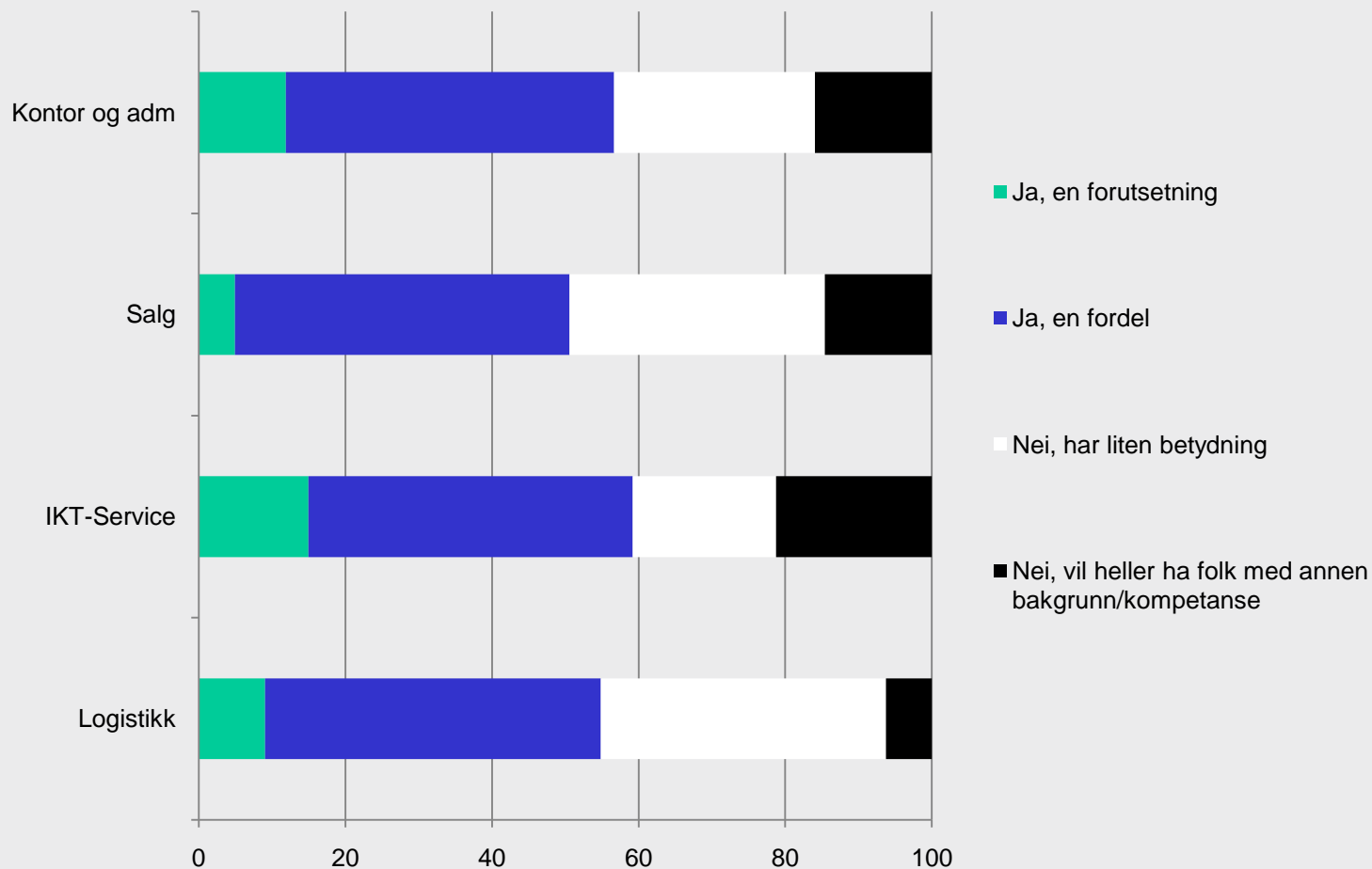

Kjennskapen til fagene er ikke spesielt god

Andel virksomheter som har godt kjennskap til faget

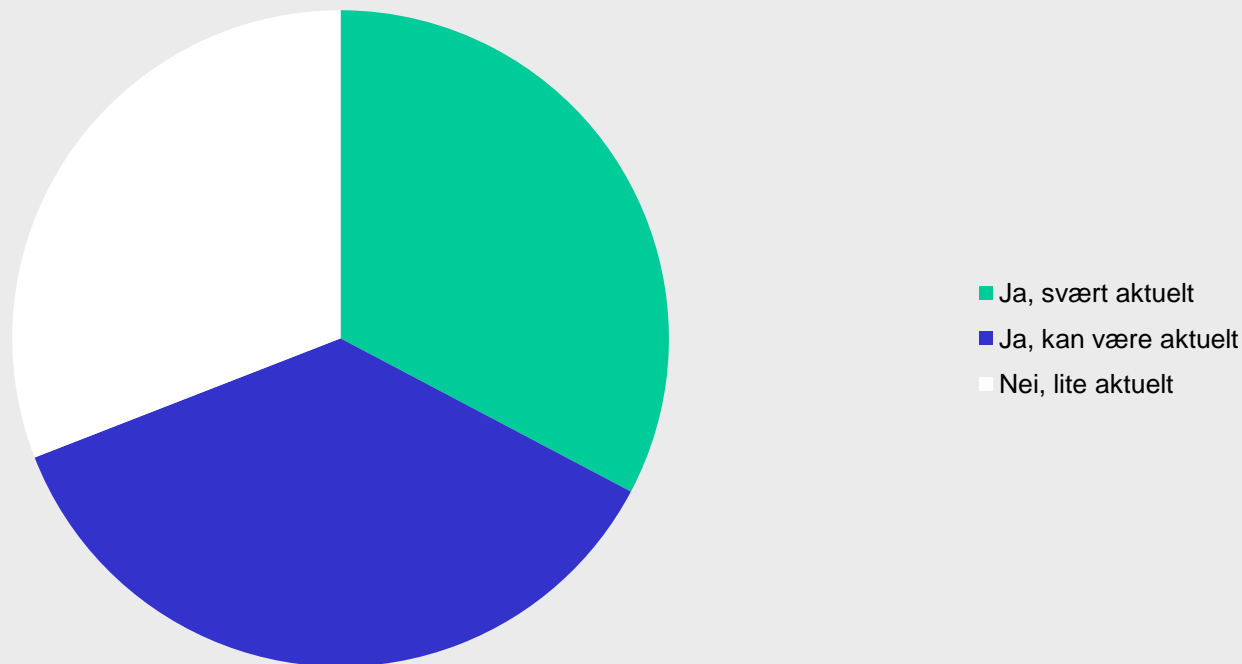

Fagbrevets betydning for ansettelse

Helsearbeiderfaget aktuelt ved ansettelse

Hvis dere skulle ansette noen i dag, ville det vært aktuelt å ansette noen med helsefagarbeiderutdanning til å utføre oppgaver innen helse, pleie og omsorg?

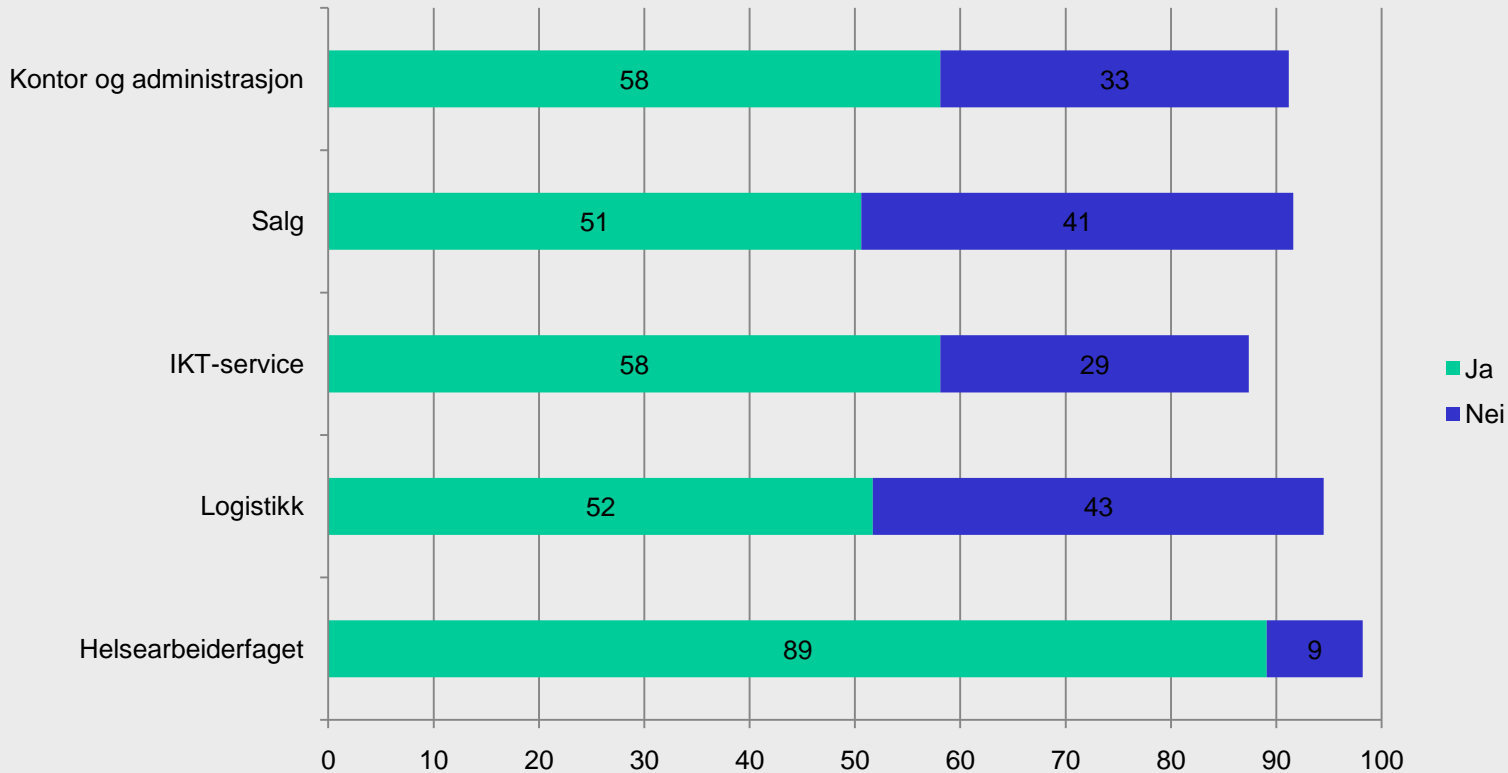

Forskjellige meninger om relevansen av fagbrevet

- Halvparten mener personer med fagbrev har en kompetanse som passer til oppgavene som skal løses i virksomheten
- Halvparten mener at det har en betydning for kvaliteten på arbeidet å bruke noen med fagbrev framfor ufaglærte

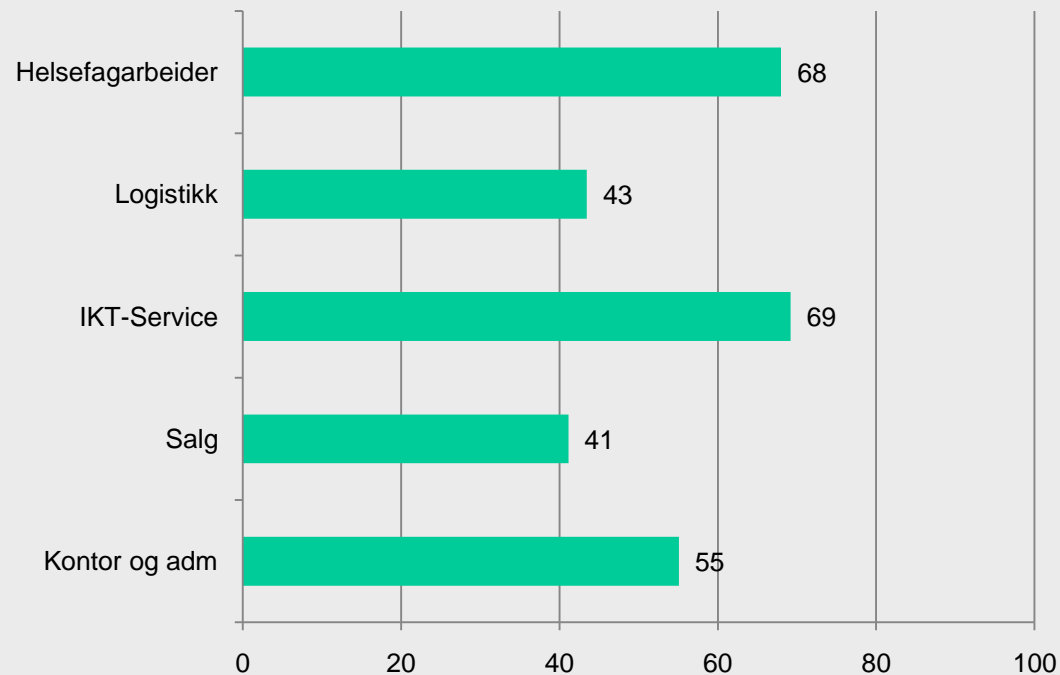
Betydning for kvaliteten på arbeidet å bruke noen med fagbrev framfor ufaglærte

Har det betydning for kvaliteten på arbeidet å bruke noen med fagbrev framfor ufaglærte?

Høyere utdanning ofte foretrukket for IKT-service og helsefag

Foretrekker normalt å ansette noen med høyere utdanning framfor noen med fagbrev

Forutsetninger for etablering av nye lærefag

- Gjensidig tilpasning mellom arbeidsmarked og utdanningssystem – finnes institusjoner for dette
- Kompetanse må gi en merverdi for virksomhetene – faget må tilby den kompetansen
- Fagopplæringen må bli en del av virksomhetenes opplærings- og kvalifiseringssystemer

Forutsetninger for etablering av nye lærefag

- Faget må tåle konkurransen med andre utdanninger
- Faget må gi en kompetanse som passer til inndelingen av arbeidsoppgaver i virksomhetene
- Aktører som kan være pådrivere
- Gode eksempler

Handlingskonsekvenser

- Synliggjøring av gode eksempler kan gi økt rekruttering av faglærte
  - To av tre virksomheter som sier at det er en fordel med fagbrev har *ikke* selv ansatt faglærte
  - Virksomheter som kjenner fagopplæringen godt er mer positive til å ansette faglærte
- Tilpasning mellom utdanningssystem og arbeidsliv som berører
  - fagopplæringens struktur og innhold,
  - bedriftenes interne opplærings- og kvalifiseringssystemer
  - virksomhetenes arbeidsdeling